Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001945

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-05-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ЗНУ від 29.04.2024 № 161

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рубан Микола Юрійович
2. Mykola Y. Ruban

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 09-04-2024

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Головне управління Національної гвардії України

Код за ЄДРПОУ: 08803498

Місцезнаходження: вулиця Святослава Хороброго, будинок 9а, Київ, 03151, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 17.051.066

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 21.15.61.11, 03.19.21

Тема дисертації:

1. Рух за оновлення Православної Церкви в Україні початку 1920-х – другої половини 1930-х рр. (регіональний аспект)

2. The movement for the renewal of the Orthodox Church in Ukraine in the early 1920s - the second half of the 1930s (regional aspect)

Реферат/анотація:

1. Дисертаційна робота присвячена вивченню історії реформаційних православних конфесій у межах східноукраїнського регіону, а саме Донеччини та Луганщини, що утворилися внаслідок розколу Російської православної церкви у 1920-30-ті роки. Проаналізований стан наукової розробки досліджуваної проблеми свідчить, що протягом декількох попередніх років простежується суттєве зростання інтересу дослідників до історії Православної Церкви в регіонах України, що суттєво позначилось на висвітленні низки її важливих і маловідомих сторінок. Ініціатива у вивченні обставин церковної історії ХХ ст. належить переважно історикам Московської Патріархії, що, у свою чергу, обумовлює поширення традиційного для представників вказаної конфесії спрощеного, а також заангажованого підходу до висвітлення та трактування подій. Увесь накопичений історіографічний досвід показує, що значна частина праць носить фрагментарний характер щодо досліджуваного регіону із частковим заповненням фактологічних прогалин. Більшість праць, особливо

радянського періоду та авторства представників окремих течій православ'я, мали ідеологічне чи конфесійне забарвлення. Свого розгляду вимагають такі питання як: ключові етапи становлення й особливості інституційного розвитку єпархіальної мережі реформаційних православних конфесій у регіональному вимірі Донбасу; формування обновленського духовенства у регіоні, його професійного та громадського впливу та взаємодії з владними структурами і місцевими громадами; особистісно-психологічні риси, роль і значення діяльності провідних церковних ієрархів тощо. Джерельну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти, діловодні матеріали світських і церковних установ, статистичні дані, документи репресивних органів, особові джерела (мемуаристика (спогади), епістолярні джерела, автобіографії тощо), періодика (світська та церковна) та зображувальні джерела (фотодокументи). Використаний комплекс джерел, поділений на групи за видовою ознакою, є цілком достатнім для реалізації мети та вирішення завдань, що сформульовані у дисертаційному дослідженні. Теоретико-методологічне забезпечення даної наукової роботи базується на комплексному використанні загальнонаукових, спеціально-історичних і міждисциплінарних принципів та методів наукового дослідження: принципи історизму, об'єктивності, системності, розвитку та плюралізму; загальнонаукові методи – історичний, логічний і метод класифікацій, аналіз та синтез, індукція та дедукція, опис, статичний і динамічний, пояснення й ін.; спеціально-історичні методи – історико-генетичний, історико-порівняльний, метод періодизації, проблемно-хронологічний, міждисциплінарні методи – статистичний. Їх комплексне використання дало можливість досліднику уникнути суб'єктивних оцінок, залишатися на об'єктивно-науковій точці зору та забезпечило наукову достовірність результатів дослідження. Автором здійснена спроба комплексного з'ясування дійсних передумов, обставин і наслідків процесу інституалізації відособлених реформаційних конфесій у рамках руху за оновлення православ'я на території колишньої Російської імперії відповідно до нових суспільно-політичних обставин, які сформувались у роки революційних процесів і набули інтенсивного розвитку у період 1920-1930-х рр. на прикладі конкретного специфічного урбанізованого промислового регіону українсько-російського прикордоння (Донеччини та Луганщини). Вперше запропоновано новий концептуальний підхід до вивчення обставин інституалізації реформаційних православних конфесій на території України не тільки у національно-культурному аспекті, але й як різних за ступенем радикальності впровадження церковних реформ частин єдиного обновленського руху дореволюційної доби. Висвітлено процес інституційної трансформації православ'я у зазначеному регіоні та здійснено дослідження виникнення та розвитку Української автокефальної православної церкви на Донбасі. Визначено ідеологічні та соціально-політичні передумови виникнення обновленського руху на території колишньої Російської імперії. Досліджено процес організаційного становлення, діяльності та ідеологічного підґрунтя антиобновленської опозиції у середовищі Православної Церкви на території Донецької губернії 1922-1925 рр. Простежено обставини поширення обновленського руху на Донбасі та вплив консервативної церковної опозиції на процес інституалізації місцевих єпархій та зміну ідеологічного базису Синодальної Церкви в Україні.

2. The dissertation is dedicated to the study of the history of the Reformation Orthodox denominations within the Eastern Ukrainian region, namely Donetsk and Luhansk regions, which were formed as a result of the split of the Russian Orthodox Church in the 1920s and 1930s. The analyzed state of the scientific development of the researched problem shows that during the previous few years there has been a significant increase in the interest of researchers in the history of the Orthodox Church in the regions of Ukraine, which has significantly affected the coverage of a number of its important and little-known pages. An initiative in studying the circumstances of church history of the 20th century. belongs mainly to the historians of the Moscow Patriarchate, which, in turn, causes the spread of the simplified and engaged approach to the coverage and interpretation of events, which is traditional for the representatives of this denomination. All the accumulated historiographic experience shows that a significant part of the works is fragmentary in relation to the studied region with partial filling of factual gaps. Most of the works, especially those of the Soviet period and the authorship of representatives of certain currents of Orthodoxy, had an ideological or confessional color. The following issues require consideration: key stages of formation and features of the institutional development of the diocesan network of Reformation

Orthodox denominations in the regional dimension of Donbass; the formation of the renewalist clergy in the region, its professional and public influence and interaction with power structures and local communities; personal and psychological traits, the role and significance of the activities of leading church hierarchs, etc. The source base of the research consisted of legislative and regulatory acts, clerical materials of secular and church institutions, statistical data, documents of repressive bodies, personal sources (memoirs (memoirs), epistolary sources, autobiographies, etc.), periodicals (secular and ecclesiastical) and pictorial sources (photo documents). . The used complex of sources, divided into groups by species, is quite sufficient for the realization of the goal and the solution of the tasks formulated in the dissertation research. The theoretical and methodological support of this scientific work is based on the complex use of general scientific, special-historical and interdisciplinary principles and methods of scientific research: the principles of historicism, objectivity, systematicity, development and pluralism; general scientific methods - historical, logical and method of classifications, analysis and synthesis, induction and deduction, description, static and dynamic, explanation, etc.; special-historical methods - historical-genetic, historical-comparative, periodization method, problem-chronological, interdisciplinary methods - statistical. Their complex use enabled the researcher to avoid subjective evaluations, remain on an objective-scientific point of view and ensured the scientific reliability of the research results. The author made an attempt to comprehensively clarify the actual prerequisites, circumstances and consequences of the process of institutionalization of separate reformation confessions within the framework of the movement for the renewal of Orthodoxy on the territory of the former Russian Empire in accordance with the new social and political circumstances that were formed during the years of revolutionary processes and acquired intensive development in the period of the 1920s-1930s on the example of a concrete specific urbanized industrial region of the Ukrainian-Russian border (Donetsk and Luhansk regions). For the first time, a new conceptual approach to the study of the circumstances of the institutionalization of the Reformation Orthodox denominations on the territory of Ukraine is proposed, not only in the national and cultural aspect, but also as parts of a single renewal movement of the pre-revolutionary era, differing in the degree of radicality of the implementation of church reforms. The process of institutional transformation of Orthodoxy in the specified region is highlighted, and the emergence and development of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church in Donbas is investigated. The ideological and socio-political prerequisites for the emergence of the renewal movement on the territory of the former Russian Empire are determined. The process of organizational formation, activity and ideological basis of the anti-renewal opposition in the Orthodox Church in the Donetsk province in 1922-1925 was studied. The circumstances of the spread of the renewal movement in Donbas and the influence of conservative church opposition on the process of institutionalization of local dioceses and the change in the ideological basis of the Synodal Church in Ukraine were traced.

Державний реєстраційний номер ДіР: 01191U000225

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Рубан М.Ю. Інституційне становлення та розвиток Донецької єпархії Української Православної Синодальної Церкви (1922-1929). Сторінки історії: збірник наукових праць. 2022. Вип. 54. С. 115-132.
- Рубан М. Українська автокефальна православна церква на Донбасі (1921-1930 рр.). Емінак. 2022. № 4 (40). С. 139-165.

- Ruban M. The clergy of the orthodox reformation confessions and preconditions of institualisation of the Moscow Patriarchate dioceses in the Donbas (at the beginning of the 1920s – mid-1950s). Східноєвропейський історичний вісник [East European Historical Bulletin]. 2022. Вип. 24. С. 112-122.
- Ruban M.Yu. On the history of institutionalisation of the independent reformational Orthodox denominations in the Donbas Region (1919-1929). Deutsche Internationale Zeitschrift für Zeitgenössische Wissenschaft. Satteldorf. 2021. No. 19. Vol. 2. P. 33-36. (Scopus)

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 01191U000225

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фомін Андрій Володимирович

2. Andriy V. Fomin

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тригуб Олександр Петрович

2. Oleksandr P. Tryhub

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0610-1702

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Код за ЄДРПОУ: 23623471

Місцезнаходження: вул. 68 Десантників, буд. 10, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарчук Петро Миколайович
2. Petro M. Bondarchuk

Кваліфікація: д. і. н., старший науковий співробітник, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2015-1995

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ігнатуша Олександр Миколайович
2. Oleksandr M. Ignatusha

Кваліфікація: д.н, професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1959-1085

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каганов Юрій Олегович

2. Yury O. Kaganov

Кваліфікація: д.н, професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6889-7377

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Васильчук Геннадій Миколайович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Васильчук Геннадій Миколайович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Дребезов Денис Олегович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна